

Rüştü Bozkurt

rustu.bozkurt@dunya.com

Rakiplerinizin sizi "içten yıkma" stratejisinin farkında mısınız?

Rekabetin sırrı içsel güçlenmedir, hakimiyetçi rekabetin temel stratejisi de rakibin içsel güçlenmesini engellemektir. Kasaba kültürünün savunmacı anlayışının tuzağına düşmeden, soruları daha da zenginleştirerek kendimize sormalı yanıtlarını da kendimizi kandırmadan vermeliyiz.

Stephen M. Walt'ın adının arkasında uzun bir sıfat var: Harvard Üniversitesi'nde Robert ve Renee Belfer Uluslararası İlişkiler Profesörü. Foreign Policy'de yayınlanan makalesini Turque Diplomatique dilimize aktardı. Yazının merkez düşüncesi şöyle: "Bir dizi büyük gücün tarihi, iç politikaların uluslararası duruşları açısından yurt dışında yürüttükleri akıllıca taktikler, gerişimler, hileler, planlar veya müdahalelerden çok daha kritik olduğunu gösteriyor."

Yazının başlığı da analizden çıkan sunucu net olarak söylüyor: "Büyük Gücü İç Koşullar Belirliyor." Dünya geneli için yapılan bu analizi, iş dünyasında iş yerleri bağlamına indirdiğimizde karşımıza ne çıkıyor?

Düşmanını cebinde taşı

İş dünyasının bütün alanlarında, en ince kılcal damarlarına kadar yaşanan büyük bir değişim ve dönüşüm süreci giderek hızlanıyor. Özellikle mobil iletişiminde teknolojinin yarattığı iki büyük dip dalgası değişim hızını artırıyor: Dalgalardan biri, "sınırsız bağlantı potansiyeli", diğeri de "süreçleri uçtan uca eşanlı hesaplayabilme gücünün artması."

Mobil iletişimde 5G standardı yaygınlaştığında, bir kilometrelik alanda bir milyonu aşan güvenilir bağlantı yapılabilecek. Nesnelerin interneti (IoT) kapsama alanı alabildiğine genişleyecek. Bağlantıların artması, iş süreçlerindeki bütün hareketleri ölçen, kaydeden, veriye dönüştüren, enformasyon oluşturan, bilgi yaratan ve anlamayı kolaylaştıran, daha geniş anlamıyla "hesaplayabilmeyi" sağlayan sistemlerle "kaynak değerlendirme koşulları" farklı bir konuma taşınacak. Özetle söylemek gerekirse, "iş süreçleri ve işgücü profilleri" bugün bildiğimiz ve alışık olduğumuz koşulların çok ötesine yapılanmaları gerektirecek. Rekabet giderek kızışacak, hakimiyetçi rekabet anlayışı olan; "Rakibinin bütün hatlarına saldır, bütün potansiyellerini yok et; yok edemiyorsan ortak ol ve düşmanını cebinde taşı" anlayışı belirleyici olacak.

Teknoloji, insanları bugüne kadar hiç tanıklık etmediğimiz ölçülerde birbirlerine yakınlaştıracak, ama aynı ölçüde yarıştıracak. Bu kıyasıya rekabet yarışında, hakimiyetçi rekabet anlayışında rakiplerin odaklanacakları beş stratejik yönelim öne çıkacak: Öncelikli stratejik yönelim "rakibini içten yık" anlayışından beslenecek. İkinci strateji, "rakibini dıştan kuşatarak hareket alanını daralt" olacak. Üçüncüsü "niyetini gizleme; kötülükleri kutsal şallar altında saklama" gibi taktik içerikli davranışları içerecek. Dördüncüsü, "ittifakların gücünden" yararlanma

Özellikle büyük dönüşümlerin yaşandığı dönemlerde, rekabet gücü yaratmanın sırrı olan "içsel gelişmeyi" güçlendirmek çok önemli. Derinliği olan bir "geçiş döneminde" olduğumuzu hepimiz biliyoruz. O zaman kendimize ayna tutup, önce kendimizi sorgulayarak ruhumuzu güçlendirmenin tam zamanıdır.

yetkinliğini artırmaya yönelecek. Beşincisi de bütün stratejiler sonuç vermezse, "rakibinle ortak ol, düşmanını cebinde taşı" anlayışı yürürlüğe konacak.

Kavram saptırmasına dikkat edilmeli

Rekabetin üzerinde yükseleceği stratejik seçimlerin her biri kapsamlı analiz gerektiriyor. Bu yazı, "rakibini içten yıkma" anlayışının hayata nasıl yansıyabileceğine ilişkin düşündüklerimizi paylaşma sınırlarında kalacak.

Rakibi içten yıkmanın etkili yolu, onun meraksızlığını besleme, kolaycılığın konforuna alıştırma, sorgusuz inanmanın tuzaklarına düşürmedir. Yeni oluşumlar hızlandıkça onların adlandırılması, kavramlaştırılması, düşünce üretimi, düşüncelerin kaliteli fikirlere dönüştürülmesi, fikirlerin projelendirilmesi ve projelerin uygulanması ciddi emek ve zaman istemektedir. Yüzleştiğimiz yeni bir olay ya da olgunun biriken etkilerinin ortaya çıkaracağı eğilimlerin yarattığı fırsat ve tehlikeleri erken uyarı anlayışı ile sezmek, gerekli öngörüleri yaparak önlem almak için elimizdeki en önemli araçlar "adlandırma" ve "kavramlaştırma" olacaktır. Yeni oluşumları doğru adlandırırsak, doğru kavramlara, doğru terimlere, doğru düşüncelere ve doğru davranışlara ulaşırız. Tam da bu nedenledir ki hakimiyetçi rekabeti yönlendirmeye çalışan güçler oluşumlarla ilgili "kavramların içini boşaltmaya" çalışır. Kavramlara yüklediğimiz değerler konusunda bir ortak anlayışa erişemediğimiz zaman, gelişmeleri herkes kendine göre algılar ve açıklar, ortaya net bilgi, etkin koordinasyon ve odaklanma ile sorun çözme yerine, gereksiz çekişme ve ayrışmalar çıkar, toplumsal enerji boş yere harcanır. Can Yücel'in dilimize aktardığı şiirdeki anlatımıyla "en uzak mesafe iki kafa arasındadır bir birini anlamayan" yargısı hayatın gerçekliği haline gelir.

Meraksızlık tuzakları

Rakibi içten yıkmanın en etkin silahı kavram kargaşası yaratarak net bilgiye erişimini engellemektir. Kavram kargaşasının zihni bulanıklık yaratmasını, "meraksızlık" besler. İş dünyamızın insanları, yeni oluşumların "kavram bileşenlerini netleştirme" konusunda bilinçli bir etkilenme, ilgi ve amaç, hedef ve stratejiler tanımlanmamışsa, rakibin tuzaklarına yakalanmaları kolaylaşır.

Karşılaştığımız yeni olay ve olguları adlandırma ilk adımdır, o adımı kavramlar üretme, düşünceler geliştirme, kaliteli fikirler olgunlaştırma izler. Bir sonraki aşama, fikirleri projelere dönüştürecek veri, enformasyon, bilgi, anlama ve anlamlandırma süreçlerini bir bütün olarak değerlendirilmesidir. Etkili bir değerlendirme yapabilmek için de ciddi "iş kuramına" sahip olmak gerekir.

İş yaşamı insanın kol gücünün uzantısı olan teknolojik gelişmelerden etkilenmektedir, ama asıl etkilenme zihin gücünü geliştiren teknolojik ilerlemelidir. Yarı iletken teknoloji ve mikro elektroniğin yarattığı "bağlantı" ve "hesaplama" potansiyelleri, rekabette ekosistemi kavrayarak öngörme ve önlem almayı etkili silah haline getirmektedir. Hakimiyetçi rekabeti uygulayanlar, "ezberin kolaycılığı ve konforunu" besleyerek ilerliyor. Kavramların içini boşaltarak ortak akıl ve güç oluşumunu engelliyor. Ortak dil kullanılmasının önünü kesiyor. Bütünsel bakış yerine, nokta bakışı, süreçleri izleme yerine sonuçlara odaklanmayı özendiriyor. Rasyonel otorite haline gelecek kapsayıcı kurumların içini boşaltarak önemsiz hale getirip, zihinsel karmaşanın artmasını sağlamaya çalışıyor.

Özellikle büyük dönüşümlerin yaşandığı dönemlerde, rekabet gücü yaratmanın sırrı olan "içsel gelişmeyi" güçlendirmek çok önemli. Derinliği olan bir "geçiş döneminde" olduğumuzu hepimiz biliyoruz. O zaman kendimize ayna tutup, önce kendimizi sorgulayarak ruhumuzu güçlendirmenin tam zamanıdır.

Kendimizi sorgulayalım

Hakimiyetçi rekabetin bizi içten çürütme çabalarını boşa çıkarmak için, hepimiz, kendimize şu bir dizi soruyu yönelterek yanıtlarını vermeliyiz: Birincisi, bizi ilgilendiren konularda yazılanların doğrularını ve yanlışlarını mı arıyoruz, yoksa yazıların uzun ve kısa olduklarına göre mi kendimizi okumaya motive ediyoruz? İkincisi, "kısa mesajla iletişim kurulur, ama asla düşünce geliştirilemez" saptamasına katılıyor muyuz, düşünce geliştirmek için neler yapıyoruz? Üçüncüsü, " teorik bilgiyi" önemsiyor muyuz, küçümsüyor muyuz? Dördüncüsü, değişmelerin hızını dikkate alarak "proje-odaklı hız ve esneklik yaratan" iş yapma metotları geliştirmek için ne kadar emek ve zaman harcıyoruz? Beşincisi, zihni modelimizin varsayımlarını sistemli biçimde sorguluyor muyuz? Altıncısı, yaptığımız işleri yüceltenlerden mi, yoksa onlara eleştirel gözle bakanlardan mı hoşlanıyoruz? Yedincisi, "hatalarla yüzleşme özgüvenimiz" var mı? Sekizincisi, gelişme, koruma ve zorunlu hallerde geri çekilme koşullarını öngören planlarımız var mı? Dokuzuncusu, teşvik sistemlerini hiç dikkate almadan rekabet gücümüzün ne olduğunu ölçüyor muyuz? Onuncusu, bütçe kontrol sistemlerimiz var mı, geri bildirimle ödünsüz gözetim ve denetim yapan mekanizmalarımızı ne kadar işletiyoruz?

Rekabetin sırrı içsel güçlenmedir; hakimiyetçi rekabetin temel stratejisi de rakibin içsel güçlenmesini engellemektir. Kasaba kültürünün savunmacı anlayışının tuzağına düşmeden, soruları daha da zenginleştirerek kendimize sormalı, yanıtlarını da kendimizi kandırmadan vermeliyiz. Kendi iç dünyamızda yaptıklarımızı yeterince doyurucu buluyorsak, iyi yoldayız… Sorulara yanıtlarımızın ağırlığı olumsuzsa, içimizdeki boşluklarla savaşmak için seferberlik ilanı yapmanın zamanı gelişmiş demektir. Kendi adıma, gazete yazılarımın ne kadar piyasa üst göstergelerine, ne kadar dip dalgalarına yöneldiğini sorguluyorum; eksiklerimi tamamlama ve yanlışlarımı düzeltme konusunda okuyucularıma sık sık çağrılar yapıyorum…